

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Viitorul României.

În timpul din urmă s'au publicat în mai multe rânduri știri în ziarele mari dela noi și din streinătate, că România ar dori să lege pace separată cu puterile centrale, să deționeze dinastia și să intre în uniune personală cu monarhia noastră austro-ungară. Cum au putut să se nască astfel de știri, va fi de neînțeles pentru omul, care cunoaște situația, și e obicinuit să se gândească și să judece după esacta precumpănire a stărilor de lucruri. Pentru România astăzi legarea unei păci separate cu puterile centrale e curată imposibilitate, pentru că România e împărțită în două: Muntenia e cucerită și administrată de puterile centrale, iar Moldova stă sub domnitor român și guvern român. Partea de dincoace nu poate lega pace separată, pentru că n'are parlament, guvern și domnitor, care să inițieze pertractările de pace, partea de dincolo iarăși nu poate lega pacea separată, pentru că e legată de atâtă mai rău decât mai înainte, într-o atâta, că armata română e împetrită acum cu soldați de diferite neamuri din statele aparținătoare antantei, și astfel armata română nici să voească, n'ar putea să depună armele în scopul legării păcii separate. Cum însă știrea a fost dată, ca venită dela Petrograd, ne cam închipuim cum a sunat ea în original, de unde a fost apoi luată și redată în mod schimonosit în ziarele dela noi și în cele din statele neutrale. Se va fi scris în vreo foaie rusăscă din Petrograd, că dacă le va succede puterilor centrale să iee dela români și Moldova, atunci e amenințată și perdută și Basarabia. Trupele rusești să nu se codească deci, ci să lupte cu vitejie, alătură cu românii, pentru că dacă românii perd Moldova, ușor se poate întâmpla să lege pace separată cu puterile centrale și atunci e perdută și Rusia.

Cam așa va fi scris o foaie rusăscă oarecare, și din scrisese ei s'a făurit apoi la noi știrea pozitivă, că România vrea pace separată cu noi, ba s'a lansat și știrea, că politicianii români, rămași în București, Carp și Marghiloman, au plecat la Viena și Berlin, pentru ca să înceapă pertractări cu cei competenți în chestia aceasta. În numele cui și din a cărui însărcinare? Asta nu o spune nime, pentru că nime nu o știe. Dar atâta ar trebui să știe fiecare cetitor de gazete, că pacea nu o poate lega oricine, fiindcă atunci de mult ar fi legat o socialiștii din — Rusia și chiar și independenștii lui Károlyi Mihály dela noi.

Dacă ar putea să ocupe puterile centrale și Moldova întreagă, atunci da, s'ar putea, nu numai vorbi, ci și proceda la o pace separată, pentru că atunci țara întreagă românească s'ar putea pronunța în favorul ei și pentru acceptarea ei. Un guvern provizoriu cu un parlament nou ușor se poate institui, și chiar o detronarea dinastiei s'ar putea face fără pedecă,

— dar așa, cum stau astăzi lucrurile, și una și alta e curată imposibilitate, și lansarea ideii acesteia s'a făcut mai mult pentru a exprima o dorință, amăsurat sentimentelor celor ce au pus-o în circulațiune.

Și totuși, ideea a provocat mari îngrijorări la unii dintre compatrioții noștri, cari își tem și-și văd periclitată supremația și eghemonia, în cazul că România ar fi alăturată la monarhia noastră prin legăturile unei uniuni personale. Urmările ar fi grave de tot! Iată cum le stabilește profesorul Mihail Réz din Cluj, în ziarul «Buda-pesti Hirlap» din 11 Septembrie nou:

«Cari ar fi urmările, — scrie numitul domn, — dacă România ajunge într-o adevăr în uniune personală cu noi? Întâi aceea, că se gată cu dualismul. E aci trialismul, ori poate mai mult, pentru că desfacerea Boemiei, atunci chiar că nu se mai poate împedea. Și în loc ca monarhia să stee din două state, cu drept egal, conducând, ca în anii de înainte de război, Ungaria: va sta din mai multe state, cari vor fi dela Viena folosite unul în contra celuilalt și față de cari Ungaria își va perde rolul de conducere.

A doua urmare ar fi aceea, că în viitor chestia română va fi o problemă permanentă, și acum de politică internă a monarhiei. Cu estinderea dreptului electoral păturile până aci pasive ale valahimei din Ardeal încă ar fi atrase în viața politică, crescute fiind prin aceasta în conștiința politică.

Dorința de unire se va manifesta cu sgomot și aici și dincolo, iar numărul valahimei din România și din Ardeal e atât de mare, atât de considerabil, că împreună ar forma un factor de seamă, care nu poate fi lăsat din vedere, în monarhie. Fiecare politician real ar trebui să țină cont de ei. Fiecare dușman al nostru ar putea conta la arma, care sub lozinca unirii tuturor românilor din monarhie, — rămânând chiar și numai lozinca, — s'ar putea făuri în contra noastră. În toate ciocnirile noastre cu Austria și cu Boemia independentă, în toate luptele noastre de drept public, s'ar oferi ca armă gata în contra noastră.

A treia urmare ar fi aceea, că România, aflătoare în uniune personală cu noi, ar fi permanenta controlătoare și acuzătoare la Viena a politicii noastre naționaliste, care după experiențele scoase din invazia română, nu mai poate fi domoală și care după estinderea dreptului electoral va duce în mod necesar neconținut la conflicte.

Succesul cel mai mare al războiului a fost pentru noi, maghiarii, prăbușirea Sârbiei și a României. Doi dușmani speciali de ai noștri au fost franți și politica noastră naționalistă a primit în fine mână liberă. După război orice protestare a României, — așa puteam să sperăm, — avea să fie plângerea unui aliat bătut, necredincios, care nu merită să stăm de vorbă cu el. Ba am fost unii, cari cre-

deam, că în forma veche de înainte de război nici nu va mai exista România cea veche. Dacă însă conservăm integritatea României și o legăm de noi prin uniune personală, chestia de naționalitate va produce deodată greutatea uriașă. În România protestatoare, acuzătoare, Viena nu va vedea mai mult pe aliatul infidel, pe contrarul bătut, ci pe supusul credincios, pe stălpul dinastic al intereselor centraliste de putere. Și că urmările acestui fapt cari ar fi în Ungaria cu drept electoral radical, — e de prisos a mai spune.

Acestea ar fi consecvențele politice interne ale planului cu uniunea personală română. Iar consecvențele politice externe sunt tot atât de grave.

Noi trebuie să întărim Bulgaria, nu România. Trebuie să o întărim și în contul integrității teritoriale a României. Cu cât e mai mică România, cu atât mai mare e siguranța maghiarimei din Ardeal. La visul despre o Românie-Mare, nu se poate da alt răspuns real, decât cu o Românie-Mică. Visul din viitor al naționaliștilor români nu poate să fie lărgirea României de astăzi, ci numai recăștigarea ei. Nu în contra noastră, ci în contra Bulgariei trebuie să fie îndreptate toate năzuințele ei și să se bucure, că din partea noastră e lăsată în pace.

Toate acestea, planul uniunii personale române le face imposibile. Pe lângă aceasta, mai lipsește și pe Bulgaria, pe aliatul nostru de până acuma, de partea justă ce-i compete. Ar fi într-o adevăr politică înțeleaptă din partea noastră. Să cruțăm un dușman, și să perdem un amic. Să-l perdem numai, pentru că să putem aduce în monarhie calul troian de lemn!

Autorul articolului, continuând, accentuează de nou, că Bulgaria trebuie întărită în detrimentul României, ca să poată veghea asupra Constantinopolului, și spune, că nouă nu ne trebuie Marea-Neagră, după ce avem destul cu Marea-Adriatică, apoi încheie astfel:

«Un șir întreg de precumpăniri politice interne și externe vorbesc chiar și în contra gândirii la un proiect de uniune personală română. Pe lângă planul independenței Boemiei, ideea aceasta ar fi pentru maghiarime cea mai periculoasă. Ar fi legată de prăbușirea unității naționale a Ungariei, a integrității ei teritoriale și a dualismului, cu întregul lor sistem. S'ar potrivi bine pentru cercul de gândire, care află în independența Boemiei și în idealul sudslav chezașia puterii dinastiei și a păcii viitoare. Planurile acestea se desfac tot mai bine din negură. Cine stă în dosul lor, cu ce putere, cu ce hotărâre, nu putem să știm. Vor ști aceia, cari guvernează țara pe lângă răspundere. Ce știm noi e, că politica acestui complex de planuri e fatală pentru Ungaria, și că fiecare factor politic al Ungariei e dator să i se împotrivească».

Sunt interesante părerile domnului

profesor Réz Mihály și cândva poate că vor putea fi utilizate. În scopul acesta le-am dat și noi, în traducere românească, căci în polemii astăzi nu putem intra cu domnul Réz Mihály pe tema aceasta.

Pretensiunile Cehilor.

Redacțiunea ziarului «Pester Lloyd» s'a adresat către mai mulți politicieni de frunte din Austria cu rugarea, să-și pună pe hârtie părerile asupra problemelor mari, cari își așteaptă rezolvarea în partea cealaltă a monarhiei. S'a adresat și deputatului din senatul imperial austriac Dr. Adolf Stransky, conducătorului cehilor radicali, care și-a precizat apoi vederile cu privire la pretensiunile Cehilor în următorul articol interesant, publicat în numărul dela 12 Septembrie (ediția de seară) al ziarului «Pester Lloyd» din capitală:

Promisiunei date, de a schița în «Pester Lloyd» punctul ceh de vedere, față cu întâmplările actuale politice, durere, nu pot să satisfac, de cât numai în mod fragmentar și manc, în urma îngrămădirii lucrărilor de altă natură, cu toate că tema din întrebare ar merita o expunere temeinică, sistematică. Indrăsnesc totuși să abordez în formă concisă câteva din chestiile cele mai actuale, în presupunerea, că voi putea conta la publicul maghiar, nu la cel ceh, dar sigur la o înțelegere a contrarului bineînțeles de istoria politică a țării proprii.

Ași folosi ocaziunea aceasta întâi de toate pentru a mă opune unei răcări foarte lăpte, că protestele noastre în contra domniei străine germane din țările boeme și reclamarea din partea noastră a restaurării dreptului public ceh, ar fi isvorât din vreo înțelegere cu dușmanii monarhiei. Ni se face cu indignare imputarea, că noi am prins o lozinca a străinătății dușmane și am țăsut-o mai departe, că vrem să dăm formă unei idei importate, care idee înseamnă sdrobirea monarhiei.

Nimic mai fals și mai superficial decât acceptarea acestei înlănțurii causale. Lozinca nu s'a dat din afară, ci la noi și din partea noastră, iar în afară ea a fost prinsă și durere, mai bine înțeleasă decât aici acasă. Se scrie mult la noi despre Irlanda. N'ar fi oare curios, dacă englezii ar afirma, că germanii sunt inspiratorii năzuințelor irlandeze de a avea autonomie națională? Cine poartă vina, că lumea de cincizeci de ani a trebuit să audă mereu plângerile și protestele noastre, în contra ideii de stat din Cisleithania și în contra structurii dualiste a monarhiei? Cine vrea, poate să afirme, că pentru existența judecătorei, e responsabil acuzatorul, căci n'ar fi judecătorei, dacă n'ar fi acuzator. Vinovat însă e numai vinovatul, nu jertfa care acuză! În cazul nostru noi suntem acuzatorii! Vechia noastră plângere a fost lozinca, dar marele județ mondial nu noi l'am provocat; intervenția străinătății noi nu am reclamat-o nici odată, ci am sperat totdeauna, că nemulțămirea plină de durere va fi înlocuită cu pacea, fără a trece prin etapa groaznică a războiului mondial. Cumcă chestiile principale ale politicii interne din imperiu au totodată și caracter internațional, că dualismul amenință existența monarhiei în Europa, ba face dubioasă chiar îndreptățirea ei de a exista, — am accentuat-o noi de decenii. Palacky al nostru a prorocit încă înainte cu 50 de ani, că dualismul are să devină părintele panslavismului. Ne-am temut, — dar nu am dorit, — că luptele interne politice în jurul Austriei se vor prefăce în război mondial în jurul Austriei; căci de fapt războiul mondial e în mare parte război în jurul Austriei, nu în contra Austriei! Orice s'ar naște din aceasta baie de sânge fără margini, sângele poporului nostru a curs din destul. Orice ramuri ni se vor îmbia după război, sunt scump plătite cu sânge.

După drept și dreptate puteam să le primim mai ieftin, trebuia să le primim mai ieftin, toți, toți!

Ce vrem noi? Înainte de toate să putem voi! Vrem să avem voința noastră, a noastră voință de stat. Năzuim, pe baza dreptului nostru neprescriptibil, spre independența de stat a țării de sub coroana boemă, în cadrele federative ale monarhiei. N'am recunoscut nici odată statul fără nume, fără formă, fără trecut, ticluit la olaltă în 1867 din regatele și țările reprezentate în senatul imperial. Noi nu ne vom băga nici odată în o altă cetățenie decât în cea boemă, și nu vom înțelege o altă garanță de comunitate, decât aceea a imperiului întreg. Intocmai precum în amintirile noastre istorice ne vedem liberi și independenți, asemenea Ungariei, tot așa vrem să fim în viitor liberi și independenți, ca Ungaria. Nu vom ajunge scopul, dacă după război sistemul de constrângere va guverna lumea. Dar dacă se va institui sistemul libertății și al determinării de sine pe seama popoarelor, va fi atins și scopul nostru politic. Dacă ne legăm atât de mult de ideea unui stat ceh, prin aceasta nu ne închinăm unui capriț politic încăpăținat! O facem, fiindcă altcum peste tot nu am avea stat, precum nu am avut nici în cei 50 de ani din urmă. O facem, pentru a nu cădea în brațele vechii anarhii chaotice și în ale vechii constrângeri anorganice străine. Suveranitatea dublă dubla competență a statului și a țărilor, a senatului imperial și a dieltelor provinciale, monstrul unui parlamentarism cu șaptesprezece camere, nu poate să se numească — ordine de stat!

Nu vreau să mă ocup mai deaproape cu chestia, cum ne închipuim noi lichidarea ordinei vechi și constituirea celei nouă. Cumcă soluția dorită de noi va străbate cu greu printre împlătura de paragrafi din deosebitele constituții (ungară, austriacă, constituția țării, constituția imperiului), e destul de clar pentru noi. Dar precum schimbări de teritorii și rectificări de granițe formează obiecte de pertracări de pace, tot așa pot să formeze modificări de constituție obiecte pentru conferința păcii mondiale, ale cărei conturi să vadă deja astăzi și care să va ocupa tot atât de urgent cu structura internă a statelor, ca și cu structura lor externă. A provocat consternare atragerea atenției din partea mea asupra acestui fapt în comisiunea constituțională, iar contele Tisza a numit ideea aceasta tradare de patrie. Contele Tisza e mult mai inteligent, decât să nu cunoască, ori să nege, legătura causală dintre anul 1867 și 1866. Dacă o putere și-a schimbat constituția internă, fiindcă a fost bătută, va avea cu atât mai puțin nedumerire să-și schimbe constituția internă atunci, când din conferința de pace ea va eși mai puternică, mai întărită, deci ca învingătoare. În ce alt chip ar putea să fie explicat pasajul din mesajul de tron austriac, în care împăratul, amânarea depunerii jurământului pe constituție o motivează astfel: «Conștiința de datorință de a depune jurământul pe constituție și ținând la intențiunea comunicată numai decât la începutul domniei mele, de a satisface cu credință acestei datorințe, trebuie să am în vedere totodată și determinările legii fundamentale de stat, cari depun decidera în momentele mari ale încheerii păcii exclusiv în mâinile mele». —

Mi se ia în nume de rău, că nu m'am grăbit să discut cu domnul C. H. Wolf asupra formațiunei nouă de lucruri din Austria. Întreb însă, că dacă noi astăzi am putea ajunge cu contrarii noștri la o înțelegere de drept constituțional, — asupra acestei opere ar putea fi aplicate cuvintele din mesajul de tron? Împăratul ar sancționa opera aceasta înainte de legarea păcii și ar depune jurământul pe constituție, câtă vreme există încă motivele, pentru cari a amânât depunerea jurământului pe constituție? Cred că am arătat destul de clar, că locul dela care a fost proclamată mai întâi legătura dintre reforma constituției și încheierea păcii, nu poate fi bănuat de sentimente nepatriotice!

De încheiere încă ceva despre raportul Ungariei față de scopurile noastre politice. Întrucât noi năzuim spre o prefacere federativă a imperiului, între noi și Ungaria există mai mult o omogenitate, decât o controversă în privința simțirii politice. Căci întocmai precum noi denegăm caracterul de stat actualei formațiuni de stat de dincoace de Leitha, se împotrivesc și Ungurii, și adică până acum nu prea cu efect, se recunoască caracterul de stat al întregii monarhii, și în vederile acestea ne unim cu ei. Noi vrem deplină independență, suveranitate, egală îndreptățire, pentru toți confederații (cehi, maghiari, alpini, slavi de sud) și suntem convinși, că aceasta independență, din federație, va întrece cu mult pe aceea pe care dualismul o acordă Ungariei de astăzi, mai ales dacă armata, legătura cea mai tare în afacerile comune de astăzi, în lumea pacinică viitoare va perde tot mai mult din estensiune și importanță.

Altcum stau însă lucrurile, cu privire la pretensiunea noastră de a fi încorporat poporul slovac la statul nostru ceh, pe baza apartinerii naționale a întregului neam ceho-slovac. Nu voi cerca se acoper cu apucături advocatesci faptul, că aceasta pretensiune a noastră înseamnă o anumită atingere a sferei de suveranitate a ființei de stat ungar de astăzi. Dar să nu ni se iee în nume de rău, că noi într-o vreme, în care statele se croiesc după popoare, în contrast bine cunoscut cu vremile de mai înainte, când popoarele au fost mutilate și împărțite în state, ținem mai mult la ideea unirei naționale a poporului nostru, decât la respectarea formelor învechite. Mă aflu în poziția de a putea arăta, cu înșirarea unui exemplu interesant, că nu noi singuri cugetăm și simțim astfel. În anul 1916, deci în cursul războiului, a putut să publice neîmpedecut de nădă, profesorul universitar din Innsbruck, Lamp, ca răspuns la o întrebare adresată mai multora, în revista austriacă pentru dreptul public, al cărei coeditor e unul, care pe atunci era ministru activ austriac, următoarele păreri:

«Închegarea corpului de stat austriac, introducerea unei administrații centralizate, intensive și mai puțin costisitoare, e influențată foarte mult de curioasă situație, care desface, a țărilor de coroană austriace. Să refere aceasta mai ales la teritoriile dela ost. Ca cu o mână întinsă încunjură Austria pe închegata Ungarie, care are formă ovală. Aproape întreaga Ungarie se află între Bucovina și Galiția de ost deoparte, și între celelalte țări austriace de altă parte. Mai vine apoi, că numitele teritorii austriace, după formațiunea lor, după

poporațiune, raporturi sociale și economice, stau cu mult mai aproape de teritoriile ungare din nemijlocita lor vecinătate, decât de țărele sudetice, alpine, ori de lângă Adria. Faptele acestea au dus de repetiteori la discutarea chestiei unui schimb de teritorii între ambele state ale monarhiei, la care schimb ar veni luat în considerare pentru Austria teritoriul ungar, bine umplut de populațiune germană, dintre Leitha și Drava, provocându-se prin aceasta o esențială schimbare a teritoriului țărilor de coroană Austria de jos și Stiria. Inevitabila rezolvare de după război a chestiilor teritoriale dintre Austria și Ungaria, la nordostul și sudostul monarhiei, va fi prilejul dat, de a trage și problema aceasta în cercul precumpănilor de drept public».

Ei, noi suntem numai cu ceva mai sinceri. Sentimentul, care năzuiește aici la o împreunare națională a germanilor austriaci, fără a se considera granițele ungare, încă se atinge de sfera de suveranitate a statului ungar, deși să ofere în schimb ceva ce germanii nu posed. și despre ce ei nu pot nici să dispună, nici să vorbească. Aceea ce se reclamă, aparține hotărât Ungariei; aceea ce se oferă, hotărât că nu aparține oferentilor. Noi încă am putea să vorbim despre schimb de teritorii și să oferim Ungariei o parte din Bucovina, ori din Turcia, sau o enclavă din Asia mică, în schimb pentru slovaci, dacă prefăcătorii unui astfel de metod politic ar fi însușirea noastră. Noi preferim însă să spunem pe față și sincer, că ce voim. Am voit să arăt numai, că între năzuința noastră și între aceea, care a fost exprimată la 1916 în revista austriacă de drept public de sub protectoratul unui ministru austriac (Hussarek), nu e nici o deosebire esențială. Obiectele singure sunt diferite, motivul voinței e același. Contele Tisza, ministrul president de atunci, după știrea mea, n'a ridicat protest atunci!»

Deputații români la Wekerle.

Joi la orele 10 dimineața au fost primiți în audiență din partea domnului ministru-president Wekerle deputații naționaliști români: Dr. Teodor Mihali, Dr. Stefan C. Pop și Vasile Damian, cari au rugat pe șeful guvernului, să iee măsuri, ca românii jinuți arestați de multă vreme în închisorile din Cluj și din alte localități se fie judecați, pentru că să se stabilească vinovăția ori nevinovăția lor; internărilor de români să li se pună odată capăt și cei internați se fie trimiși acasă; să se permită reparația ziarului «Românul», iar ordinațiunile ministrului de culte Apponyi să fie revocate în părțile lor vătămătoare pentru pedagogiile și școalele românești. Domnul prim-ministru i a primit cu afabilitate și a promis, că va cerceta toate cașurile concrete despre cari i s'a făcut comunicare și răspunsul definitiv îl va da după aceasta studiere a doleanțelor înșirate de reprezentanții partidului național român din dietă.

Din parlament.

La vorbirea domnului ministru president Wekerle, rostită Mercuri în dieta țării, a răspuns mai întâi contele Stefan Tisza, în numele partidului național al muncii. A precizat de nou

punctul de vedere al partidului său în chestia reformei electorale și și-a spus părerile asupra punctelor mai însemnate din programul noului guvern. Dispozițiile luate de contele Apponyi față de pedagogiile românești dorește să le vadă luate și față de teologii. În numele partidului independent de sub șefia lui Apponyi a vorbit deputatul Szentiványi Árpád. Are încredere în noul guvern și-i promite tot sprijinul. În numele croaților declară contele Pejacsevich, că guvernul nou are simpatii la croați și va fi sprijinit și de ei. Contele Andrássy Gyula polemizează cu contele Tisza și asigură guvernul de sprijinul partidului de sub conducerea sa. Vorbește apoi contele Károlyi Mihály și promite tot sprijinul, în numele partidului său, noului guvern, pe care-l îndeamnă să procedeze la disolvarea parlamentului și la ordonarea alegerilor nouă. Mai vorbește Molnár Lános, în numele partidului popular, Székely Ferencz, în numele partidului democrat, Dr. Stefan C. Pop, în numele deputaților naționaliști români. Stefan Szabó, în numele partidului micilor proprietari, și social-cristinul Giesswein. Toți au promis sprijin guvernului, cu excepția deputatului Dr. St. C. Pop, care nu poate avea încredere în guvernul intrat în toate moștenirile celui vechiu. La orele 9 seara ședința a fost închisă. În ședința de Joi, deschisă la orele 4 d. a. a vorbit mai întâi deputatul Fényes László. A cerut urcarea ajutorului de război și prezentarea unui proiect de lege din partea guvernului în chestia aceasta. A vorbit apoi Polonyi Géza, ministrul de finanțe Dr. Gratz, deputatul Urmánczy Nándor, deputatul Hock Lános, apoi ministrul-president Wekerle, ministrul Vázsonyi, și după el ministrul de culte Apponyi, căruia i-a răspuns pe scurt, în chestie personală, deputatul naționalist român Dr. Stefan C. Pop.

Asupra vorbirii ministrului de culte și instrucțiune publică, conte Albert Apponyi, vom reveni, precum și asupra vorbirii de program a domnului prim-ministru Wekerle. Presidentul a enunțat apoi, că în urma înțelegerii luate cu guvernul, dieta nu mai ține ședințe până la mijlocul lui Octombrie. Ziare din capitală afirmă, că la noua întrunire a dietei va fi depus pe masa camerei proiectul de lege despre dreptul electoral, la care lucrează ministrul Vázsonyi cu multă sânguinătate.

Noul guvern în casa magnaților.

Joi la orele 11 dimineața a ținut ședința casa magnaților, în scopul de a i se prezenta noul guvern, presidat de domnul Wekerle. Intrarea domnului ministru în sala de ședințe a acestui corp legiuitor s'a făcut cu observarea ceremonialului obicinuit. Dându-i-se cuvântul, domnul prim-ministru Wekerle și-a espus și aci programul, pe care-l comunicase dietei în ziua premergătoare. La vorbirea șefului de cabinet a răspuns primatele Csernoch Lános, apoi contele Sigray Antal, după care a vorbit arhiepiscopul Váradyn Kalocsa, și la urmă contele Zselénszky Robert, acest din urmă în numele opoziției, care nu vrea votul universal, pentru că introducerea lui la noi ar însemna ruina țării. I-a răspuns prim-ministru Wekerle, și după rezolvarea curențiilor ședința s'a ridicat la ora unu și jumătate.

FOIȘOARA.

Biserica armeană și sinodul din Calcedon.

(Fine.)

Care este credința mărturisită de biserica armeană cu privire la justificare (mântuire)?

Unul din cei mai renumiți și venerați doctori ai acestei biserici va da răspunsul la această întrebare: «Credința este temelia templului dumnezeesc în noi, și faptele cele bune sunt edificiul care se zidește pe această temelie. După cum temeliile unui palat nu sunt de ajuns pentru a alcătui zidirea, ci e de lipsă a le completa prin construirea zidurilor, a coperișului și cu alte lucrări, — tot astfel credința singură, neurmată de fapte, nu ajunge pentru clădirea edificiului dumnezeesc în noi. După cum capul nu poate trăi fără trup, și după cum trupul nu păstrează viața fără de cap, tot așa credința fără de fapte și faptele fără de credință sunt deopotrivă de moarte».¹ Drept urmare a acestei învățături păstorii și doctorii bisericii armeană recomandă mereu credincioșilor să săvârșească fapte bune și să păstreze o credință adevărată.

Care este mărturisirea bisericii armeană cu privire la purcederea Duhului Sfânt?

¹ *Monuments historiques de la doctrine de l'Eglise arménienne*, p. 14, 19.

La exemplul vechilor Părinți ai bisericii, păstorii bisericii armeană obicinuiască a-și începe epistolele lor pastorale și scrierile lor dogmatice prin o doxologie a Sfintei Treimi. Mai mult, această dogmă este expusă de ei cu atâta claritate, câtă îngăduie un mister neînțeles. Cum însă purcederea Duhului Sfânt e strâns legată de însăși dogma Sfintei Treimi, credem de datorință noastră să cităm mai pe larg ceea ce propun ei cu privire la acest punct: «Întruși de Sfinții Părinți, noi mărturisim, că Tatăl este deosebit, după ipostas; că El nu e născut; că El n'are început. Fiul este născut din Tatăl cel veșnic. Duhul Sfânt purcede dela Tatăl și e trimis de El. Tatăl se numește Tatăl, pentru că El se numește principiuul nasterii Fiului și al purcederii Duhului Sfânt».

Urmează o expunere, vrednică de însemnat prin elevația și limpezimea ei, asupra naturii Fiului și relațiunilor lui cu Tatăl. Cu părere de rău ne hotărâm a nu o traduce. Deoarece ea ne cuprinde decât o învățătură comună tuturor ramurilor bisericii creștine, ea nu intră în planul acestui articol. Vom da așadar numai învățătura bisericii armeană privitoare la Duhul-Sfânt.

«Noi mărturisim pe Duhul Sfânt cu adevărat Duhul lui Dumnezeu. Noi nu-L privim ca egal cu duhurile create, deși poartă același nume; tot așa, precum nu confundăm pe Fiul lui Dumnezeu, cel de aceeași ființă (consubstanțial), cu ceilalți fii ai lui Dumnezeu. Purcedând după ființă

dela *Tatăl singur*, Duhul Sfânt, după putere și după har, este egal cu Tatăl și cu Fiul, după cum se poate cineva convinge din cuvintele, pe care Fiul le-a zis despre Duhul Sfânt (sf. Ioan XVI, 13, 15.) Tatăl este pururea Tatăl, având pururea în sine Cuvântul, Virtutea, Înțelepciunea și Viața; Fiul este veșnicul Fiu al Tatălui și totdeauna cu Tatăl. Duhul Sfânt este deopotrivă veșnicul Duh al lui Dumnezeu și totdeauna cu Tatăl. Tatăl este principiu; Fiul și Duhul Sfânt vin din acest principiu, fără condiție de timp. Tatăl nu provine din nici un principiu, Fiul și Duhul Sfânt provin din principiuul Tatălui».²

Într-o altă mărturisire de credință, biserica armeană se exprimă astfel: «Noi mărturisim Treimea de aceeași ființă, (împreună) veșnică, de trei ori sfântă: Tatăl nenăscut, Fiul, care s'a născut din Tatăl, Duhul Sfânt, care purcede dela Tatăl Tatăl, care n'are de loc început, Fiul și Duhul Sfânt au principiuul dela Tatăl».³ Să luăm o altă expunere a aceluiași dogme, făcută de către catolicosul Grigorie: «Noi credem în Duhul Sfânt, care purcede dela Tatăl, care este o persoană dumnezească egală, consubstanțială cu Fiul».

Resultă din cele ce tocmai cităm, și din alte numeroase texte, în care se expune învățătura despre divinitatea și despre

² *Monuments historiques de la doctrine de l'Eglise arménienne* p. 175, 176, 177.

³ Idem, p. 217.

⁴ Idem, p. 253.

atributele personale ale Duhului Sfânt, că biserica armeană a păstrat asupra acestui punct ortodoxia vechii biserici sobornicești. Nu observăm în ele, decât un punct de doctrină particular bisericii armeană, anume acela, în care ea atribuie hotărârea dumnezească a întrupării Fiului nu numai Tatălui, ci și duhului Sfânt. De aci vine această formulă, consfințită în biserica armeană: «Cuvântul s'a întrupat din voința Tatălui și a Duhului Sfânt».

Care este învățătura bisericii armeană despre starea sufletelor după moarte?

Li se atribuie Armenilor idei stranii despre pretinsa peregrinare a sufletelor după despărțirea lor de trupuri, și despre petrecerea lor în al optulea cer, locuință intermediară între fericirea cerească și munca cea veșnică. Cavalerul Ricault,⁵ care atribuie această credință bisericii armeană, a luat fără îndoială de conducător oarecare istorisire legendară și nu și-a luat osteneala să-și verifice aserțiunile cu cărțile dogmatice autorizate în această biserică. Numai cât în aceste cărți nu se găsește nimic, ce să se asemene cu credința menționată de scriitorul citat mai sus. Avem înaintea noastră o expunere amănunțită a doctrinei asupra morții, învierii, judecării din urmă, fericirii veșnice și chinurilor veșnice, lucrarea unuia din păstorii venerați ai bisericii armeană,⁶ și găsim într'însa o

⁵ Le chevalier Ricault, *Histoire de l'Eglise grecque arménienne*, ch. XI, p. 435.

⁶ *Exposé de la doctrine de l'Eglise arménienne*, par l'archevêque Michel Salatian p. 142, 143.

Rectificare.

Știrea dată în numărul trecut, sub titlul «Școale pierdute», nu acopere întru toate starea reală a chestiunii. E adevărat, că domnul ministru de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 2 August a. c. Nr. 13619/917 a detras ajutorul de stat dela școalele confesionale, a căror învățători (unul sau mai mulți) au dispărut, sau sunt acasă, dar stau sub cercetare criminală, ori disciplinară, pentru ținută contrară statului, și a decretat totodată statificarea școalelor confesionale din chestiune. Consistorul arhidiecezan a decis să remonstreze în contra acestei ordinațiuni vătămătoare pentru autonomia noastră bisericească și care nesocotește dispozițiunile pozitive ale §-lui 11 art. de lege XXXVIII din 1868.

Până la rezolvarea definitivă a chestiunii, organele parohiale au să se conformeze îndrumărilor cuprinse în circulara consistorială de sub Nr. 5172/917 Școl. În stadiul de azi al chestiunii nu putem, și nu e bine să vorbim de «școale pierdute».

Lasar Triteanu,
asesor consistorial.

REVISTĂ POLITICĂ.

Răspuns la nota de pace.

Puterile centrale răspund în săptămâna aceasta la nota de pace a papei. Răspunsul este redactat în cuvintele cele mai prevenitoare și prietenești. În introducere se aduc mulțumiri papei pentru acțiunea sa desfășurată în interesul binelui comun al omenirii, și se accentuează, că puterile centrale sunt aplecate să încheie *pace onorifică*, o astfel de pace, în care se respectază drepturile tuturor statelor și popoarelor.

După aceasta răspunsul se ocupă pe rând cu propunerile făcute în nota vaticană.

Esența notei, date de puterile centrale, se va publica în ziua când ministerul de externe va înainta vaticanului acest răspuns. Cu câteva zile mai târziu, — după ce nota a ajuns în mâinile papei, — are să se dea publicității conținutul întreg și autentic al răspunsului pomenit.

*

Franța. Noul guvern al Franței s'a constituit în următorul mod:

Prezident și ministru de război *Painlevé*, externe *Ribot*, interne *Steat*,

Învățătură sănătoasă, conformă în toată privința cu învățământul bisericii catolice grecești.

Fără a împărtăși opinia bisericii române actuale despre purgatoriu, biserica armeană adresează lui Dumnezeu rugăciuni pentru odihna sufletelor celor răposați. Afară de pomenirile, ce le face ea despre ei, în toate zilele la liturghie, biserica armeană are zile special consacrate rugăciunilor pentru cei morți, anume, următoarele: Vinerea Sfântă, Luni Paștilor, a douăzeci de sărbătoarea Preobrajiei, (Schimbării la față), a doua zi de cea a Adormirii Maicii Domnului și a doua zi de înălțarea sfintei Cruci.¹ În această distribuție de zile, biserica armeană urmează datinile ei locale, deosebite de cele ale bisericii grecești; după cum aceasta din urmă are alte zile, decât biserica latină, consfințite rugăciunilor pentru cei morți. Noi vedem aci o dovadă despre adevărul doctrinei privitoare la rugăciunile pentru sufletele celor răposați. Fondul acestei doctrine, dogma, a rămas aceeași, identică în toate ramurile vechii biserici sobornicești, cu toată diversitatea în ce privește practica exterioră a acestor rugăciuni. Această practică aparține disciplinei și trebuie să varieze; dogma s'a continuat invariabilă și în mod universal, ceea ce dovedește că ea se trage dela apostoli.

După «L'Union Chrétienne».

¹ Vezi calendarul armean.

marină *Chaumet*, afaceri de echipare *Loucher*, finanțe *Klotz*, colonii *Besnard*, lucrări publice *Claveille*, culte și instrucție publică *Daniel Vincent*, afaceri muncitorești *Renard*, comerț *Clementel*, agricultură *David*, alimentare *Maurice Long*, misiuni externe *Franchin Bouillon*.

*

Rusia. Guvernul provizor a numit pe Kerenski de *generalisim*, iar pe Alexiev de șef al statului major. În fruntea trupelor sale dela Petrograd, Kerenski ar fi pornit în contra lui Cornilov. Luptele între cei doi rivali se așteaptă în fiecare zi. După zările din Finlanda, Cornilov cu vre o zece regimente de infanterie, cazaci și artilerie înaintând către Petrograd s'a lovit la Luga cu patrulele dictatorului.

În proclamația sa, către armată și flotă, Kerenski declară, că nu va depune puterea din mână înainte de întrunirea constituantei.

Din rapoartele de astăzi se vede, că trupele de cazaci, de sub comanda lui Cornilov, n'au pătruns mai departe de Luga, și că unele din trupele sale s'au întors la Pscov, la cartierul general, fără să se ciocnească cu soldații guvernului provizor.

Planul de a răsturna pe Kerenski n'a reușit. Astfel Cornilov, după ultimele știri, și-a oferit capitularea condiționată. Guvernul cere însă capitulare fără condiții.

Războiul.

14 Septemvrie n.

Frontul dela *ost*. Dela marea ostică până la marea neagră nu s'a întâmplat nici un eveniment mai însemnat. În Macedonia, la lacul Ohrida situația e neschimbată.

Frontul *italian*. Pe coasta nordică a muntelui San Gabriele am respins trei atacuri puternice italiene. Alceva nu e de comunicat dela frontul acesta.

Frontul dela *vest*. Unde operează armata principelui de coroană Ruprecht, lupta vehementă artileristică s'a prefăcut în foc concentric, cu începere dela amiază. Atacuri n'au fost. Companii germane au scos pe dușman dintr-o parte de pădure la Langenmark. În Artois și la St. Quentin întreprinderi de recunoaștere germane au avut succes. Germanii au pus mâna pe prizonieri și pe pradă. Părți din armata moștenitorului de tron german au intrat în liniile franceze de apărare, de unde s'au reîntors cu prizonieri, după lupte grele. Francezii au avut pierderi mari. La Verdun foc de artilerie mai potențat.

15 Septemvrie n.

Frontul dela *ost*. Pe unele locuri activitate războinică redusă, de altcum situația în general neschimbată. În Macedonia nu s'a dezvoltat activitate mai mare.

Frontul *italian*. La Isonzo pe unele locuri activitatea războinică a fost mai vie. La sud dela Selo, dealungul râului Isonzo, mai multe încercări de înaintare italiene s'au zădărnicit. Muntele San Gabriele stă sub foc puternic de artilerie grea. Atacurile parțiale italiene le-am respins. La frontul sudvestic am nimicit 31 aeroplane italiene și noi am pierdut 11 în cursul unei lupte.

Frontul dela *vest*. În Flandria activitatea artileriei s'a potențat de nou pe unele locuri, unde e armata principelui de coroană Ruprecht, mai ales spre seară. La St. Julien englezii au îndreptat atac parțial asupra germanilor, însă germanii l'au zădărnicit cu contraatac. Trupe de sub comanda moștenitorului de tron german au intrat în tranșee franceze, de unde s'au reîntors cu prizonieri. Într-un loc francezii au intrat în șanțuri germane, din cari au fost scoși cu contraofensivă. Pe malul ostic al râului Maas germanii au ocupat o înălțime. Francezii au apărut-o cu îndărjire. Au pierdut 300 de prizonieri. Noaptea au încercat să o recucerească, dar nu le-a succedat. Și-au înmulțit numai pierderile.

16 Septemvrie n.

Frontul dela *ost*. Pe întreaga linie nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. În Albania și Macedonia nu s'a dezvoltat nici o activitate mai mare războinică.

Frontul *italian*. La sud dela Selo înaintări de trupe italiene au fost împedate de soldații noștri. La Bainsizza-Heiligengeist dușmanul a încercat de nou

să ne spargă linia, dar în luptele înverșunate date aci, ai noștri au rămas biruitori. Italienii au fost respinși. La Görz și în Karst lupte de artilerie.

Frontul dela *vest*. În Flandria trupele engleze au atacat pe diferite locuri și cu mai multe divizii. Atacurile lor s'au prăbușit aproape pretutindenea, cu pierderi mari. Într-un loc englezii au intrat în șanțurile germane. Francezii au continuat focul de artilerie, dar n'au atacat.

NOUTĂȚI.

Fiul fostului moștenitor de tron. Un autograf al monarhului nostru, cu data de 31 August a. c., apărut în numărul din urmă al monitorului oficial austriac, hotărăște ca fiul cel mai mare al răposatului arhiduce moștenitor de tron Francisc Ferdinand, cu numele *Maximilian*, să poată purta titlul de: *Herzog von Hohenberg*, cu adaosul de Alteță, în locul titlului avut până acum de Fürst von Hohenberg.

*

Aviz. Se aduce la cunoștință p. t. părinți ai elevelor, care au fost anunțate la școala civilă de fete și în internatul Asociațiunii din Sibiu pentru anul școlar 1917/18 să nu plece de acasă cu copilele, până vor primi specială încunoștințare dela direcțiunea școlalei, *dacă se mai pot primi în internat, ori nu*, de oarece sunt ocupate toate locurile din internat. Numai ca eleve *externe* se mai pot înscrie. — *Direcțiunea școlalei.*

*

Rehabilitarea deputatului Șerban. Au scris zările maghiare la timpul său, că domnul deputat Dr. Nicolae Șerban e amestecat în afaceri incorecte de bucate, pe cari le-a primit din România ieftin, ca să le furnizeze la țărani, dar le-a vândut pe preț îndoit la germani. Pe tema aceasta domnul deputat a fost atacat cu vehemență și în dietă din partea contelui Stefan Tisza, căruia atacatul i-a răspuns imediat, că afacerea se află în mâinile judecătorei și până nu se pronunță justiția, nu are nime dreptul să-l atace. Acum vine știrea din Brașov, că tribunalul regesc de acolo a sistat procedura judecătorească în contra domnului deputat Dr. Șerban, din motivul, că procurorul regesc și-a retras acuza, iar persoana particulară, care se ridice și susține acuza nu există. Domnul deputat Dr. Nicolae Șerban e deci pe deplin rehabilitat.

*

Colectă pe seama Ardealului. Se scrie dela München: Pe vremea invaziunii României în Ardeal, s'a pornit o colectă în München, pentru a veni în ajutorul locuitorilor ardeleni năpăstuiți. Prima sumă, ca rezultat al colectei germane, și anume: 12 mii de mărci, s'a trimis acum ministrului ungar de interne Ugron, care a răspuns comitetului organizator al colectei din München, mulțumindu-i în termeni călduroși pentru generosul ajutor dat ardelenilor.

*

Înainte de Crăciun. Corespondentul dela Roma al unui ziar din Haga scrie: Aflu din cercurile vaticane, că papa așteaptă în nota puterilor centrale *condiții precise* privitoare la pace. Papa speră de alt fel, că tratativele de pace se pot începe înainte de sărbătoarea Nașterii Domnului, și la începutul noului an 1918 războiul are să fie îngropat... (Nu-l vor regreta, poate, nici furnizorii).

*

Turburări. După parizianul Eclair, purtarea țărânilor în Rusia este cu totul misterioasă. În Basarabia și Podolia au izbucnit turburările țărănești Puriskievici desfășoară o primejdioasă activitate în Rusia sudică. Ucrainenii earăș nu sunt oameni de încredere.

*

Deținut. Se vestește din Stockholm: Reprezentantul socialiștilor români, Rakovski, e deținut din partea autorităților rusești.

*

Sistarea zilelor fără carne. În Austria, cum se comunică dela Viena, se plănuiește să se sisteze, cu sfârșitul unei curente, zilele fără carne. În considerare că nutrețul pentru animale abea se ajunge, vor fi tăiate multe vite.

*

Regina Bavariei bolnavă. Se telegrafează din München, că starea sănătății reginei Bavariei e de o vreme încoace nemulțămitoare. Medicii au oprit-o să mai viziteze lazaretele și să iee parte activă la acte de caritate, având deocamdată necesitate de cea mai perfectă liniște. E vorba deci, cum se pare, de o indispoziție trecătoare și nici de cum de o boală mai gravă la regina Bavariei.

*

Emanciparea femeilor. Guvernul Turciei a hotărât, ca femeile turcești să fie admise la studiul facultății de medicină.

Afară de aceasta s'au luat măsuri să se înființeze la școala superioară comercială o secție, unde să se primească femei și fete, care doresc să se pregătească pentru cariera comercială.

*

Premiu pe capul lui Kerenski. Generalul Cornilov, cum se anunță dela granița finlandeză, a pus un premiu de 30 mii de ruble pe capul dictatorului Rusiei Kerenski.

*

Trupe americane. Din Londra se scrie ziarului N. Z. Z.: Gazetele dela New York află, că zilele acestea a plecat un nou transport de trupe americane către Franța. Sânt vreo 80.000 de oameni, cu tunuri mari, mitraliere și aeroplane, bine echipați. La New York se așteaptă, ca în săptămâna viitoare să se facă o nouă imbarcare de trupe americane, menite pentru fronturile europene.

*

Lipsă de cărbuni în Olanda. Sindicatul presei din Olanda a luat hotărârea, ca în vederea lipsei de cărbuni, care are de urmare și o lipsă simțită de hârtie, zările de zi se apară în viitor cu un cuprins mult mai redus decât până acum.

*

Arde pădurea. Se telegrafează din Sopron, că pădurea cea mare din apropierea acestui oraș stă în flăcări. Prim-pretorul cercua a cerut ajutor dela miliție pentru stângerea focului, care ia dimensiuni tot mai mari. Pompierii din Sopron și din satele apropiate se află la fața locului și și dau toate silințele, ca să stângă ori localizeze focul.

*

Prizonieri chinezi. Pe frontul macedonean se dau, de câteva zile, lupte vehemente. Se vede, că Sarraill s'a decis să pornească ofensivă în stil mai mare după atâtea încercări nereușite. La atacurile mai nouă participă tot soiul de popoare, care fac parte din antantă: englezi, francezi, ruși, sârbi, greci, italieni și chiar *chinezi*. Intre prizonierii aduși la Sofia se află anume și câțiva soldați chinezi, dar nu se luptă la front, ci aparțin detașamentelor de muncitori militari.

*

Conferența internațională. Perspectiva întrunirii conferenței internaționale socialiste la Stockholm n'a dispărut. Dorul păcii crește mereu în Franța și Anglia, — de Rusia nici nu amintim, — simptomele acestea vorbesc în favoarea conferenței. Sânt piedeci tehnice, și unele de altă natură; dar socialiștii cred, că toate au să fie înlăturate din calea consfățuirilor pentru pacea lumii. Întrunirea, — zic ei, — se va face la mijlocul lui Noemvrie a. c.

*

Trei milioane de femei fără bărbați. Toate foile franceze se ocupă, pe temeiul datelor statistice ale evenimentelor războinice, cu situația de jale a familiilor din Franța de astăzi și cu soarta ce le așteaptă după terminarea războiului. Ce se va alege din din trei milioane de femei, în lipsa de bărbați? se întreabă una din aceste foi. Evul mediu le-ar fi trimis pur și simplu la mănăstire; astăzi însă chestiunea nu se va putea rezolvi pe calea aceasta. Întrebarea este: Cum vor trăi femeile acestea? Voiesc ele să fie martire toată viața? Însemnăm că numărul de *de trei milioane* s'a socotit așa, că la soldații căzuți în lupte s'a adaos numărul acelor bărbați, cari, în urma raporturilor grele de trai, nu se pot gândi să se căsătorească. Presa parisiană se adresează către Academia franceză și-i propune: Să publice concurs de premii pentru studiarea problemei. Căci, zic gazetele, Academia n'a avut niciodată ocazie mai potrivită, pentru a dovedi că este o instituție în adevăr necesară!

*

Teatru cinematograf. Unul dintre filmele cele mai gustate se reprezintă la *Apollo* (Stada Schewis. 1) Luni în 17 Septemvrie, seara la 6½ și 8½ ore, și anume: *Fantomas II. Moștenirea lui Het Steen*, dramă detectivă în 4 acte, în rolul prim cu E. K. Titz.

Cărți și reviste.

Cărțile Poporului. Am mai primit, din editura redacției Calea Vieții, următoarele broșuri cu numerele 10, 12—15: *Cântarea celor rămase acasă*, com. de I. Pop, 16 fileri. *La Sângerz*, de I. Belu, 16 fileri. *Învățătură despre sf. liturghie*, de G. M. Pleancu, 20 fileri. *Povești cu tălc*, de I. Georgescu, 40 fileri. *Sfânta Elena*, viața și faptele unei împărătese creștine, de P. Zamfir, 20 fileri. Administrația: Nagykomlós, (Tóronal).

Patimile Domnului. Evanghelii, gândiri și învățături. Arad. Tipografia «Concordia» s. p. a. 1917. — O cărțică, de 125 pagini, potrivită pentru a da mângăere și alinare în necazurile ce copleșesc lumea de azi. Preț 1 coroană.

Nr. 188/1917 of. ppresbit. (173) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III Ciceu Hășmaș prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis, indicat mai sus, și a se prezenta în timpul regulamentar, pelângă prealabila încunoștințare a subscrisului, în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserica parohială spre a cânta, predica și eventual a liturgisi.

Deș, 18 August 1917.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr.-or. rom. Deș, în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Teodor Hermann,
protopresbiter.

(174) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la mai jos însemnatele școli confesionale rom. din protopresbiteratul Ilia-Mureșană, prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român» și anume:

1. **Cerbia** salar anual: 400 coroane dela popor, 200 coroane ajutor consistorial, iar restul dela stat votat cu res. Nr. 125.610/909, care ajutor se va pune în curgere pe baza documentelor învățătorului ales, pentru care însă comuna bisericească nu ia răspunderea asupra sa; 20 coroane relut de grădină, cvartir în natură în edificiul școlii și lemnele de încălzit.

2. **Fizeș-Băgara** salar anual: 400 cor. dela biserică, 200 cor. ajutor consistorial, iar restul dela stat votat deja, cvartir în natură și relut de grădină 20 coroane și lemne de încălzit necesare.

3. **Târnavă**, salar anual: 1000 cor. dela comuna bis. solvibil în rate lunare, iar restul dela stat, locuință în natură în edificiul școlii, 1/2 jug. grădină sau 20 cor. în bani, 2 stângeni de lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au a-și așterne suplicile, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu până la termenul sus indicat și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări bisericești și a fi cunoscut de popor.

Învățătorul ales va fi îndatorat, ca pe lângă prevederea instrucțiunii în școală, să instruiască elevii și în cântări bisericești și să-i conducă în Dumineci și sârbători la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Ilia-Mureșana, la 15 August 1917.

Oficiul protopresbiterial român gr.-or. al Iliei-Mureșene, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre,
protopop, și adm. protop.

Nr. 459/917

(75) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala din Dupățiatra Sat cu Dupăpeatră-Valea-Porcurii se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Salarul se plătește din repartitie 600 cor., iar restul dela stat, încuviințat sub Nr. 37.030/915. Cvatir și grădină în natură.

Cel ales este dator a propune și în școala de repetiție, a instrui elevii în cântări, a-i conduce în Dumineci și sârbători la biserică și a cânta cu ei.

Concurenții au să-și înainteze cere-rile, conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc, în termenul deschis și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Brad, la 21 August 1917.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Dămian,
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Nr. 199/1917

(178) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia Mesentea (cl. III.) se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele, cu întregirea prescristă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în termenul sus indicat, în care timp concurenții se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică — pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, — spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Alba-Iulia, 24 August 1917.

Oficiul protopresbiterial rom. ortodox al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Caut un instructor

care să pregătească 4—6 copii pentru școlile medii inferioare. Respectivul primește dela mine cost și cvartir cu întreagă întreținerea. Remunerația ce o pretinde să mi-o comunice mie la adresa: **Aurel Borzea**, contabil, **Alsó-Vist** (comitatul Fogaras). (179) 2—2

Parohia greco-orientală română Lissa (comitatul Făgăraș), caută

Un arândaș

pentru casa sa, care constă din 6 odăi și are licență de crăsmă, prăvălie și trafic. Lămuriri și condițiile speciale le dă:

(176) 2—3 **Oficiul parohial gr.-or.****O domnisoară**

care a mai lucrat în biurou și cunoaște toate trei limbile patriei, se caută pentru un biurou de fabrică. Oferte în scris, cu pretensiunea de salar, să se trimită sub titlul „**Durabil**” la Administrația ziarului. (177) 2—2

A apărut și se află de vânzare la : : : **Librăria Arhidiecezană** : : :
„**Biblioteca Bancilor Române**”
Nr. 21—22.

Curs elementar

de
Stenografie românească
după
sistemul stenotachigrafic
de

Vasile Vlaicu,
matematicul „Băncii gen. de asigurare”, Sibiu.

Prețul 2 coroane, plus 10 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**:

Frumoasa din Nor

și alte povești

E. Hodoș.

Prețul 2-50 cor. + porto 20 bani.

„Biblioteca Șaguna”

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!**Cuvântări bisericești**

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană în Sibiu-Nagyszeben**.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2-50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană din Nagyszeben—Sibiu**:

Tipicul bisericii ortodoxe

întocmit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariilor

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decizia din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu 5 cor. plus 50 fil. porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.**Predici**

de

Mihai Păcățian,

protopresbiter

și alți preoți din ppresbiteratul B.-Comloșului.

Prețul 3 cor., plus 12 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană**:

Despre caritatea creștinească.**Trei predici**

de

Abatele Metodi Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto.
Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.

A apărut

în editura comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preainălțatului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea înalt Preasfințitului Domn **Ioan Mețianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religiunea gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavalier al ordinului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnatilor etc. etc.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumoasă în piele roșie, fără copcii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu 20 cor. scumpindu-se pielea, legată în pânză neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu 15 cor. Revânzătorilor se dă rabat 10%. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trainică.

In editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Mărturisirea ortodoxă**bisericii catolice și apostolice de răsărit**

revăzută la însărcinarea comisiei, după traducerea arhimandritului Filaret Scriban, de **Dr. Pavel Roșca**, prof. sem., cu binecuvântarea Excelenței Sale a înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Mitropolit al Românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania **Ioan Mețianu**.

Revizuirea e făcută pe baza textului cel mai autentic al scrierilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena I. E. Mesolara, sub titlul: „*Tā symbolikā βιβλία*”. Atena, 1883.

În aceasta ediție, bine îngrijită și din punct de vedere al limbii, pe lângă „Prefața” revăzătorului în care se indică istoricul edării acestei cărți simbolice și isvoarele considerate, se publică și o parte din „Precuvântarea” arhimandritului Filaret Scriban, dimpreună cu biografia mitropolitului Petru Movila, precum și aprobările patriarhale referitoare la aceasta carte simbolică.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde broșată, cu prețul de 3 cor.

Revânzătorilor li se dă rabat 20%.

In editura comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane, în traducere românească, făcută de dl **Teodor V. Păcățian** redactorul „Telegrafului Român” a apărut

Evangelia ca bază a vieții.

celebra lucrare a lui **G. S. Petrow**, în care carte sunt tratate cu multă putere de convingere temele următoare: *Principiile fundamentale ale civilizației. Educarea voinței în spirit creștinesc. Degenerarea morală. Sublimitatea evangheliei. Împărăția lui Dumnezeu*.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**. Prețul unui exemplar e 1 cor. 50 fileri plus 15 fileri porto postal.

Revânzătorilor li se dă 20% rabat.

În „Biblioteca meseriașilor români”

au apărut:

Nr. 1. **A. Kotzebue**: *Nepotul răsfățat*, farsă în 5 acte (după o traducere a lui Ioan St. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian) . . . —60

Nr. 2. **I. Nestroy**: *Pribeगी*, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizată de Dr. Seb. Stanca . . . —50

Nr. 3. **Carol F. Pfau**: *Tânărul editor*, îndreptar pentru începători și pentru cei ce voiesc a se ocupa cu editura, trad. de Rada P. Bareianu . . . —60

Nr. 4. **Ioan Lupean**: *Bucoavă n'a învățat și umblă la înșurat*, sau *Vlăduțul mamei* . . . —40

Nr. 5. **Iuliu Crișan**: *Carierile vieții*. Partea I. *Carierile economice, industriale și comerciale* . . . —60

Se pot procura dela **Librăria arhidiecezană, Sibiu**.